

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник директора
з навчальної роботи
Грабчук Г.П.
«25» червня 2020 року
Григорукі О.В.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методологія та організація наукових досліджень з основами
інтелектуальної власності

галузь знань 09 Біологія **для студентів**
(цифра і назва)
спеціальність 091 Біологія
(цифра і назва спеціальності)
освітній рівень **магістр**
(молодший бакалавр, бакалавр, магістр)
освітня програма **Біоінформатика та структурна біологія**
(назва освітньої програми)
вид дисципліни обов'язкова

Форма навчання денна
Навчальний рік 2020/2021
Семестр 1
Кількість кредитів ECTS 3.0
Мова викладання, навчання та оцінювання українська
Форма заключного контролю залік

Викладач:

Пролонговано: на 2021/2022 н.р. Григорукі О.В. («25» червня 2021 р. Григорукі О.В.)
(підпис, ПІБ, дата)
на 20__/20__ н.р. (_____) («__» __ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2020

ННД01

Розробники:

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри супрамолекулярної хімії

_____ (Комаров І.В.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Протокол № 15 від «16» червня 2020 р.

Схвалено науково-методичною комісією Інституту високих технологій

Протокол від «24» червня 2020 року № 3

Голова науково-методичної комісії
_____ (Русінчук Н.М.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

ННД01

ВСТУП

1. **Мета дисципліни** – познайомити студентів із сучасною методологією науки, дати їм можливість засвоїти сукупність методологічних засобів науки взагалі та їхніх фахових дисципліни зокрема, надати студентам знання та вміння, що створюють необхідне методологічне підґрунтя для здійснення фахової науково-дослідницької роботи, її презентації науковій спільноті, набуття знань у сфері правового регулювання відносин щодо об'єктів інтелектуальної власності, ознайомлення з джерелами права інтелектуальної власності, вітчизняними і міжнародними. Формування у студентів практичних навичок щодо охорони власних результатів інтелектуальної діяльності та навичок дотримання прав інтелектуальної власності при роботі з об'єктами патентного права.

2. Попередні вимоги до опанування навчальної дисципліни:

1. *Знати* основні аспекти становлення та розвитку правових інститутів.
2. *Володіти* англійською мовою на базовому рівні.
3. *Вміти* оцінювати та визначати роль та завдання охорони об'єктів інтелектуальної власності відповідно до завдань своєї галузі, вміти аналізувати положення нормативних актів, працювати з патентними базами, здійснювати пошук патентів та аналізувати патент як документ.
4. *Володіти елементарними навичками* з виявлення об'єктів прав інтелектуальної власності та визначення умов їх охороноздатності.
5. *Знання* теоретичних основ фахових дисциплін.

3. **Анотація навчальної дисципліни.** Навчальна дисципліна «**Методологія та організація економічних наукових досліджень з основами інтелектуальної власності**» є складовою циклу професійної підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» за спеціальністю 091 Біологія Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Напрямами вивчення дисципліни «**Методологія та організація наукових досліджень з основами інтелектуальної власності**» є: основні терміни, принципи методології науки та права інтелектуальної власності, підходи до охорони результатів інтелектуальної діяльності, ознайомлення з основними інститутами права інтелектуальної власності, з переліком суб'єктів права інтелектуальної власності, змістом майнових та особистих немайнових прав інтелектуальної власності, вивчення юридичних категорій патентного права, процедури набуття патентних прав, аспектами організації власних наукових досліджень та їх презентації науковій спільноті.

4. **Завдання вивчення дисципліни:** ознайомити студентів із сучасними методологічними концепціями, з основами методології наукового пізнання та з методикою наукових досліджень; сформулювати цілісне уявлення про науково-дослідницький процес; забезпечити освоєння навичок формування і використання усвідомленої методологічної позиції наукового дослідження; вдосконалити вміння пошуку, добору й опрацювання наукової інформації, точного формулювання мети, задач і висновків дослідження; опанування студентами основних правових положень в галузі інтелектуальної власності, ознайомлення з інтелектуальною власністю як з навчальною дисципліною та юридичною наукою, визначення ролі інтелектуальної власності у природничих науках; знати підстави та порядок набуття правової охорони об'єктами патентного права.

Навчання дисципліні має на меті розвивати у студентів такі компетентності:

ЗК01. Здатність працювати у міжнародному контексті.

ЗК03. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК05. Здатність розробляти та керувати проектами.

ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

СК01. Здатність користуватися новітніми досягненнями біології, необхідними для професійної, дослідницької та/або інноваційної діяльності. Здатність застосовувати знання у професійній діяльності з урахуванням новітніх досягнень, у т.ч. для дослідницької роботи.

СК05. Здатність планувати і виконувати експериментальні роботи з використанням сучасних методів та обладнання.

СК06. Здатність прогнозувати напрямки розвитку сучасної біології на основі загального аналізу розвитку науки і технологій.

СК08. Здатність презентувати та обговорювати результати наукових і прикладних досліджень, готувати наукові публікації, брати участь у наукових конференціях та інших заходах.

СК09. Здатність застосовувати законодавство про авторське право для потреб практичної діяльності.

СК10. Розуміння цілей, завдань, методів і підходів науково-педагогічної діяльності.

СК11. Вміння розробляти програмне забезпечення для обробки біомолекулярних даних.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3 - комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	поняття та систему права інтелектуальної власності, джерела права інтелектуальної власності та основні принципи її охорони	<i>Лекція, семінар, самостійна робота</i>	<i>Експрес опитування, модульна контрольна робота</i>	8%
1.2	складові системи засад науки: наукову картину світу, ідеали і норми наукового дослідження, філософські засади наукового дослідження. ознаки класичного, некласичного та постнекласичного типів наукової раціональності.	<i>Лекція, семінар самостійна робота</i>	<i>Експрес опитування, модульна контрольна робота</i>	8%
1.3	поняття наукового методу та методології, основні методи наукового дослідження: емпіричні, теоретичні, загальнонаукові; загальнонаукові методологічні принципи та їх зміну протягом розвитку науки	<i>Лекція, семінар, самостійна робота</i>	<i>Експрес опитування, модульна контрольна робота</i>	8%

1.4	популярні методологічні моделі: гіпотетико-дедуктивну та емпіричну індуктивну, поняття факту, гіпотези і теорії, . поняття абстрактних об'єктів теорії, процедури їхньої побудови (ідеалізація, конструювання), системну організацію абстрактних об'єктів (теоретичні схеми), їх співвідношення з математичним апаратом, роль фундаментальної і спеціальних теоретичних схем у дедуктивному розгортанні теорії. емпіричні схеми як необхідний посередник між теоретичною схемою і дослідом	<i>Лекція, семінар, самостійна робота</i>	<i>Експрес опитування, модульна контрольна робота</i>	8%
1.5	характеристику сучасної глобальної наукової революції як становлення постнекласичної науки, а складних людиновимірних систем як об'єктів дослідження постнекласичної науки; зміну засад розуміння реальності в сучасній науковій картині світу від незмінності до глобального еволюціонізму. складність, темпоральність, цілісність як риси нового нелінійного світобачення; конструктивну роль динамічного хаосу як єдності порядку і безладу у становленні багатоманітності складних систем, про принципову складність фракталів.	<i>Лекція, семінар, самостійна робота</i>	<i>Експрес опитування, модульна контрольна робота</i>	8%
2.1.	на підставі аналізу законодавства у сфері охорони інтелектуальної власності визначити об'єкти права інтелектуальної власності та правильно використовувати їх.	<i>Лекція, семінар, самостійна робота студента</i>	<i>Експрес опитування, модульна контрольна робота</i>	8%
2.2	розрізняти метод, методологію, методику, техніку; усвідомлювати багаторівневість методології науки, різноманітність конкретно-	<i>Лекція, семінар, самостійна робота</i>	<i>Експрес опитування,</i>	8%

	наукових методологій, розуміти норми наукового дослідження як методологічні принципи; використовувати вимоги до наукової теорії як загальнонаукові методологічні принципи		<i>модульна контрольна робота</i>	
2.3	розрізняти загальнонаукові та спеціальні, емпіричні та теоретичні, кількісні та якісні методи; розрізняти та застосовувати методологічні процедури верифікації, обґрунтування і фальсифікації, абдукцію і висновок до найкращого пояснення; розрізняти експеримент і спостереження, застосовувати процедури переходу від даних спостереження до емпіричних залежностей і наукових фактів.	<i>Лекція, семінар, самостійна робота</i>	<i>Експрес опитування, модульна контрольна робота</i>	8%
3.1.	грамотно і точно <i>формулювати та висловлювати</i> свої позиції, належним чином їх обґрунтовувати та брати участь в аргументованій професійній дискусії при аналізі особливостей охорони різних видів об'єктів інтелектуальної власності	<i>Лекція, семінар, самостійна робота студента</i>	<i>Експрес опитування, модульна контрольна робота</i>	8%
3.2	презентувати власні наукові дослідження перед науковою спільнотою, презентувати себе як науковця.	<i>Лекція, семінар, самостійна робота студента</i>	<i>Експрес опитування, модульна контрольна робота</i>	8%
4.1.	<i>Самостійно досліджувати</i> проблеми охорони окремих об'єктів патентного права	<i>Лекція, семінар, самостійна робота студента</i>	<i>Експрес опитування, модульна контрольна робота</i>	8%
4.2	здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел	<i>самостійна робота</i>	<i>підготовка реферату та доповіді</i>	12%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	2.1	2.2	2.3	3.1	3.2	4.1	4.2
Програмні результати навчання												
ПР2. Використовувати бібліотеки, інформаційні бази даних, інтернет ресурси для пошуку необхідної інформації.						+		+		+	+	+
ПР3. Здійснювати злагоджену роботу на результат у колективі з урахуванням суспільних, державних і виробничих інтересів.	+	+	+			+	+		+		+	+
ПР4. Розв'язувати складні задачі в галузі біології, генерувати та оцінювати ідеї.				+	+		+	+		+	+	+
ПР8. Застосовувати під час проведення досліджень знання особливостей розвитку сучасної біологічної науки, основні методологічні принципи наукового дослідження, методологічний і методичний інструментарій проведення наукових досліджень за спеціалізацією.	+	+	+	+	+		+	+				
ПР9. Планувати наукові дослідження, обирати ефективні методи дослідження та їх матеріальне забезпечення.								+	+	+	+	+
ПР12. Використовувати інноваційні підходи для розв'язання складних задач біології за невизначених умов і вимог.						+	+	+	+		+	+
ПР13. Дотримуватися основних правил біологічної етики, біобезпеки, біозахисту, оцінювати ризики застосування новітніх біологічних, біотехнологічних і медико-біологічних методів та технологій, визначати потенційно небезпечні організми чи виробничі процеси, що можуть створити загрозу виникнення надзвичайних ситуацій.		+				+		+				+

ПР15. Застосовувати сучасні технології навчання для викладання спеціальних дисциплін.			+	+	+	+		+	+	+	+	+
ПР16. Моделювати об'єкти і процеси у живих організмах та їхніх компонентах із використанням математичних методів й інформаційних технологій.	+			+				+				

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Модульна контрольна робота1: РН 1.1-1.5, -36 балів/24 бали.
 2. Модульна контрольна робота2: РН 2.1-2.3, -36 балів/24 бали.
 2. Самостійна семестрова робота: РН 2.1. - 48 балів/32 бали.
 3. Доповідь під час лекції: РН 1.4,3.1 - 12 балів/6 балів.
 4. Підготовка реферату: РН 3.1,3.2,4.1,4.2 - 12 балів/6 балів.
- Усього: 100 балів/60 балів.

- підсумкове оцінювання: відсутнє.

Оцінювання	Min	Max
Семестрове оцінювання	60	100
Всього	60	100

7.2 Організація оцінювання:

На початку семестру студенти отримують теми для підготовки коротких (3-5 хвилин) доповідей під час проведення семінарських занять. Починаючи з 2 семінарського заняття студенти роблять свої доповіді із використанням будь-яких методів та форм представлення інформації: зміст доповіді оцінюється з точки зору її новизни, актуальності, науковості (використання наукових джерел інформації) та повноти викладення максимально у 8 балів, а якість донесення інформації до аудиторії – максимально у 4 балів. Мінімум за дане завдання – 6 балів – може бути отримано за умови підготовки доповіді у текстовому форматі з презентацією без усної доповіді.

Після другого семінарського заняття студенти отримують індивідуальні завдання до підготовки реферату. Зміст реферату оцінюється з точки зору актуальності, науковості (використання наукових джерел інформації), якості та повноти викладення матеріалу максимально у 12 балів, мінімально – у 6 балів.

Упродовж семестру згідно тематичного плану проводяться 2 модульні контрольні роботи. Контрольна робота спрямована на визначення рівня знань студентами матеріалів лекцій за попередній період та вміння застосовувати отримані знання на практиці. Результати контрольної роботи студенти дізнаються у той самий день. Контрольна робота вважається складеною, якщо студент надав хоча б короткі відповіді на кожне з запитань. У цьому випадку він отримує мінімально можливу оцінку за контрольну роботу – 24 бали. Максимальна оцінка за кожну модульну контрольну роботу – 38 балів. У випадку неуспішного написання контрольної роботи студенту дозволяється один раз її перескласти.

Студент отримує залік лише за умови успішного виконання кожного з чотирьох оцінювань хоча б на мінімально можливий бал: підготовку доповіді, підготовку реферату та написання 2-ох модульних контрольних робіт.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій і семінарських занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин		
		лекції	семінарські	самостійна робота
1	Вступ. Тема 1 <i>Вступ. Наука як дослідження. Методи та методологія. Множина методологічних систем</i>	2	2	8
2	Тема 2. <i>Методи емпіричного та теоретичного досліджень, структура емпіричного та теоретичного знання.</i>	2	2	8
3	Тема 3. <i>Методологічні проблеми нелінійного природознавства як феномену постнекласичної науки.</i>	2	2	8
4	Тема 4. <i>Проблематика підготовки наукових публікацій. Як скласти успішне резюме (CV) та мотиваційний лист? Як успішно презентувати свій проєкт?</i>	2	1	8
5	Модульна контрольна робота 1		1	
6	Тема 5. <i>Поняття інтелектуальної власності та права інтелектуальної власності.</i>	2	2	8
7	Тема 6. <i>Правова охорона авторського права та суміжних прав.</i>	2	2	8
8	Тема 7. <i>Патентне право та право промислової власності.</i>	2	1	8
9	Модульна контрольна робота 2		1	
10	Підготовка реферату			4
	ВСЬОГО	14	14	60
	Консультації		2	

Загальний обсяг **90 год.**, в тому числі:

Лекційні заняття – **14 год.**

Семінарські заняття - **14 год.**

Консультації - **2 год.**

Самостійна робота - **60 год.**

9. Рекомендовані джерела:

Основна:

1. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів 1886 року. //Закон України «Про приєднання України до Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів (Паризького акта від 24 липня 1971 року, зміненого 2 жовтня 1979 року) »// Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1995, N 21, ст.155 (із змінами)
2. Будапештський договір про міжнародне визнання депонування мікроорганізмів з метою патентної процедури. // Закон України «Про приєднання України до Будапештського договору про міжнародне визнання депонування мікроорганізмів з

- метою патентної процедури від 28 квітня 1977 року та Інструкції до нього від 31 січня 1981 року // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1996. – № 52. – Ст. 300.
3. Брюссельська конвенція про розповсюдження несучих програм сигналів, що передаються через супутники від 21 травня 1974 року – [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_250
 4. Всесвітня конвенція про авторське право 1952 року – [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_052
 5. Гаазька угода про міжнародну реєстрацію промислових зразків 1925 року. – [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_132
 6. Договір ВОІВ про авторське право // Про приєднання до Договору див. Закон N 2733-III від 20.09.2001 р. – [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_770
 7. Договір ВОІВ про виконання і фонограми // Про приєднання до Договору див. Закон N 2732-III від 20.09.2001 р. – [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_769
 8. Договір про закони щодо товарних знаків 1994 року // Договір ратифіковано Законом N 380/95-ВР від 13.10.1995 р. – [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_102
 9. Договір про патентне право // Про приєднання до Договору див. Закон N 245-IV від 22.11.2002 р. – [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/895_002
 10. Договір про патентну кооперацію: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/895_001
 11. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. Угоду ратифіковано із заявою Законом № 1678-VII від 16.09.2014. // Офіційний вісник України від 26.09.2014 — 2014 р., № 75, том 1, стор. 83, стаття 2125.
 12. Аналитическая философия: Избранные тексты \ Сост. Вступ. ст. и коммент. А.Ф. Грязнова. – М.,1993.
 13. Добронравова І. С., Білоус Т. М., Комар О. В. Новітня філософія науки. – К., 2009. <http://www.philsci.univ.kiev.ua>
 14. Добронравова І.С., Сидоренко Л.І. Філософія та методологія науки. Підручник.
 15. Київ: «Київський університет», 2008. <http://www.philsci.univ.kiev.ua>
 16. Колесников О. В. Основи наукових досліджень: Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 144 с.
 17. Никифоров А.Л. Философия науки: история и методология.- М., 1998.- Ч.2.
 18. Степин В.С., Розов М.А., Горохов В.Г. [Философия науки и техники](#). - М., 1997. - С.193-199.

Нормативно-правові акти:

19. Конституція України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141. – [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
20. Цивільний кодекс України – [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
21. Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» від 15 грудня 1993 року // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 7. – Ст. 32 (зі змінами).
22. Закон України «Про охорону прав на промислові зразки» від 15 грудня 1993 року // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 7. – Ст. 34 (зі змінами).
23. Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» від 15 грудня 1993 року // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 7. – Ст. 36 (зі змінами).

24. Закон України «Про охорону прав на сорти рослин» від 21 квітня 1993 року № 3116-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 21. – Ст. 218 (зі змінами).
25. Про авторське право і суміжні права. Закон України від 23 грудня 1993 року № 3792-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 13. – Ст. 64 (зі змінами).
26. Положення про Державний реєстр свідоцтв України на знаки для товарів і послуг : затверджено наказом МОН України № 10 від 10.01.2002 року // Офіційний вісник України. – 2002. – № 5. – Стор. 122. – Ст. 207.
27. Положення про Державний реєстр патентів України на промислові зразки : затверджено наказом МОН України № 290 від 12.04.2001 року // Офіційний вісник України. – 2001. – № 18. – том 2. – Стор. 1020. – Ст. 803.
28. Положення про Державний реєстр патентів і деклараційних патентів України на винаходи : затверджено наказом МОН України № 291 від 12.04.2001 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 18. – том 2. – Стор. 1029. – Ст. 804.
29. Правила складання і подання заявки на винахід та заявки на корисну модель : затверджені наказом МОН України від 22.01.2001 р. № 22 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 9. – стор. 382. – Ст. 386.

Додаткова:

1. Авторське право і суміжні права в Європі: монографія / Ю. М. Капіца, С. К. Ступак, О. В. Жувака. – К. : Логос, 2012. – 696 с.
2. Атаманова Ю.Є. Господарсько-правове забезпечення інноваційної політики держави. – Харків: Видавництво "ФИНН", 2008. – 424 с.
3. Базилевич В.Д.Інтелектуальна власність:підручник/В.Д. Базилевич .-3-те вид, перероб. та допов.-К:Знання,2014 .-671 с.
4. Городов О.А.Право на средства индивидуализации: товарные знаки, знаки обслуживания, наименования мест происхождения товаров, фирменные наименования, коммерческие обозначения:учебно-практическое пособие/О.А. Городов .-М.:Волтерс Клувер,2006 .-448 с
5. Енциклопедія інтелектуальної власності / за ред. П. П. Крайнева. – К. : Старт-98, 2012. – 660 с.
6. Інтелектуальна власність в Україні:збірник законодавчих і нормативних актів : (офіційний текст) .-Київ:Паливода А.В.,2015 .-208 с.
7. Інтелектуальна власність у формуванні інноваційної економіки України: проблеми законодавчого забезпечення та державного регулювання / За аг. ред. проф. В. І. Полохала. Автор-упорядник: Г. О. Андрощук. – К: Парламентське вид-во, 2010. – 384 с.
8. Косак В.М., Якубівський І.Є.Право інтелектуальної власності:підручник .- К.:Истина,2007 .-208 с
9. Крижна В. Договори в сфері інтелектуальної власності і захист прав споживачів // Інтелектуальний капітал : науково-практичний журнал. – Київ, 2005. - №5. – с.16-22.
10. Кругових С.О. Захист інтелектуальної власності в мережі Інтернет// Вісник Харківської державної академії культури. – Харків,2005. – Вип. 16. – с. 148-155.
11. Охорона інтелектуальної власності в Україні: монографія/С.О. Довгий, В.О. Жаров, В.О. Зайчук .-К.:Форум,2002 .
12. Право інтелектуальної власності. Академічний курс : Підручник для студентів вищих навч. закладів / За ред. О. П. Орлюк, О. Д. Святоцького. – К. : Концерн Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. – 696 с.
13. Промислова власність в Україні: проблеми правової охорони: Зб. наук. статей / За ред. Ю.С.Шемчушенка, Ю.Л.Бошицького. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України, 2004 – 548 с.
14. Хрідочкін А.В., Макушев П.В. Адміністративно-правові заходи управління винахідницькою діяльністю: досвід зарубіжних країн/Хрідочкін А.В., Макушев

- П.В.//Право і суспільство.-Дніпропетровськ.-2014.-5.-С. 135-141.
15. Тарасенко Л. Захист прав інтелектуальної власності на винаходи (корисні моделі) і промислові зразки //Wroclawsko-Lwowskiе zeszyty prawnicze. – Wroclaw,2016.-7.-с.247-257.
 16. Смородина А. Типові ліцензійні договори за законодавством України: історія і сучасність // Теорія і практика інтелектуальної власності: науково-практичний журнал. – Київ, 2019. - № 3 (107). – С. 19-27.
 17. Ястремська О. О. Інтелектуальна власність : навчальний посібник / О. О. Ястремська. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. – 124 с.
 18. Аршинов В.И. (2012) Сложность постнеклассических практик и будущее конвергирующих технологий. – В кн. Постнеклассические практики. Опыт концептуализации. – Санкт – Петербург: Издательский дом Мир – 535с. – С. 165-187. С.171.
 19. Баженов Л.Б. Строение и функции естествонаучной теории.- М., 1986. - Гл.4,5.
 20. Буданов В.Г. Методология синергетики в постнеклассической науке и в образовании. ИФ РАН, М.: УРСС, 2007. 232 с. <http://www.synergetic.org.ua>
 21. Добронравова И.С. Синергетика: становление нелинейного мышления. - К., 1990. <http://www.philsci.univ.kiev.ua>
 22. Добронравова И.С. Норми наукового дослідження в нелінійному природознавстві // Філософська думка. 1999. №4. С.36-48. <http://www.philsci.univ.kiev.ua>
 23. Добронравова И.С. Нелинейное и сложное мышление. – В кн .«Философия мышления» – Одесса: «Печатный дом», 2013 – 442с. С. 91 – 104.
 24. Добронраврва И.С. Теоретична реконструкція нелінійних феноменів:
 25. епістемологічні засади та науковий дискурс. // Філософії освіти. Philosophy of Education №1(20)-2017 <http://www.philosopheducation.com/index.php/ua>
 26. Добронравова И.С. Практична філософія науки. – Суми : Університетська книга, 2017.

Перелік інтернет-посилань:

1. <http://zakon2.rada.gov.ua> – база «Законодавство України» (офіційний веб-портал Верховної ради України);
2. <http://reyestr.court.gov.ua/> – Єдиний державний реєстр судових рішень;
3. www.uapatents.com - база патентів України.
4. https://resume.io/resume-templates/modern?gclid=Cj0KCQjwtrSLBhCLARIsACh6RmhZJ5OHM5T7IHFlhDnfGqe8cuUGXV-rwSV04jQ1XeHRNP5pmmzLYrkaAm1BEALw_wcB
5. <https://www.totaljobs.com/advice/successful-cv>
6. <https://www.indeed.com/career-advice/resumes-cover-letters/motivation-letter>